

UIT DE SCHRIFT

Vrede op aarde.

En Hij was bij de wilde gedierten. En de engelen dienden Hem.

Markus 1: 13b.

Al zijn wij, wat den kalenderdatum van heden betreft, eigenlijk al weer ver van het Kerstfeest af, en misschien ook al weer dat Kerstfeest vergeten, toch blijft de Schrift het thema van den Kerstnacht naar voren brengen. Lees den tekst, hierboven afgedrukt. Die tekst immers is het antwoord, dat God, na dertig jaren, op den engelenzang van den eersten Kerstnacht geeft.

De engelenzang; — wij hoorden hem nog onlangs verkondigen: „vrede op aarde onder de menschen des welbehagens“. Welnu, wie denkt, wanneer hij in onzen tekst van die engelen en van die wilde dieren leest, dan niet vanzelf aan dat „vrede op aarde“, dat de engelen hebben gezongen? De Heere Christus was „met“ de wilde dieren; dat beteekent hier, dat dezelfde dieren, die anders als wilde en verscheurende bekend staan, rustig zich om Jezus hebben neergebogen. In steek van Hem kwam te doen, of Hem te bedreigen, hielden ze zich bij Hem op, zóó, als de profeet het teekent in dat bekende toekomstbeeld van het vrederijk, dat staat te komen. En naast de wilde dieren komen straks ook de engelen, en zij dienen Christus. En zoo vertoont die Christus, met die engelen, en die dieren, in het klein een beeld, en een glimp van dat vrederijk, dat niet is „naar den (vleeschelijken) mensch, maar waarin toch de heerlijkheid van het nieuwe leven, naar de belofte, opspruit voor den (geestelijken) mensch.

Markus nu brengt de vertooning van dit paradijs-in-miniatur in direct verband met de heerlijkheid van Christus als overwinnaar in den strijd. Hij was immers van Satan verzocht geweest.

Die verzoeking was heftig. Zij was duizend maal zwaarder dan die van den eersten Adam in het oude paradijs. De eerste Adam toch werd van den duivel verzocht in een paradijs, waar hem niets ontbrak; de tweede daarentegen in een woestijn, waar hem alles ontbrak, waar hij honger had en dorst. De eerste Adam werd wel in het paradijs verzocht, maar hij was tevoren door het woord Gods gewaarschuwd; hem was gezegd, wat hij doen en wat hij laten moest. Den tweeden Adam is dat niet afzonderlijk gezegd. De Geest dreef Hem eenvoudig in de woestijn, na zijn doop; maar geen enkel uiterlijk verneembaar woord heeft Christus tevoren op de verzoeking voorbereid, of, gelijk het met Adam gebeurd is, in rechtstreeks sprekende woorden het konkrete gevaar hem aangewezen.

En toch heeft Christus, die tweede Adam, die „alle dingen onderscheidende“ „geestelijke Mensch“, den verzoeker „onderscheiden“. En Hij heeft hem door het Woord, dat er geschreven staat, doen deinken, en met dat Woord verslagen.

Zoo wordt dan ook de Christus hier voor ons geteekend in Zijn volle heerlijkheid. Hij is gebleken te zijn de „Zoon van het welbehagen“. Hij was als zoodanig uitgeroepen door een stem van boven, bij Zijn doop, toen Hij nog vóór de verzoeking stond. En nu heeft Hij in de woestijn getoond, te zijn, zoodanig Hij was bekend gemaakt door die hemelstem: de „zoon des welbehagens“.

In die woestijn is Christus verzocht geweest als vertegenwoordiger van Zijn kerk, als hoofd van Zijn verbondsgemeenschap, als de eerste onder Zijn zeer vele broeders. Hij stond daar als geroepen verlosser, als koning van „de menschen van het welbehagen“. Als zoodanig heeft Hij de proefgeboden voor het forum van den hemel en de hel gehoorzaamd uit zichzelf, en heeft volstaan.

Maar dan is het ook billijk, dat het woord der in den Kerstnacht zingende engelen eveneens bij voorbaat reeds vervulling ontvange; m.a.w., dat de „vrede op aarde“ zichtbaar verschijne „onder de menschen des welbehagens“. Want daarvan hebben de engelen gezongen. Kom nu, wild gedierte, en laat leeuw en wolf en panter en kalf en kind en „Zoon des welbehagens“ samen wonen. Komt nu, engelen, en dient Hem; Hem, die Zijn werk verricht heeft naar het gebod, en die getrouw geweest is in de verzoeking. Komt, en aanschouwt Hem in Zijn heerlijkheid, en geeft ook ons te aanschouwen beeld en beginsel van dat rijk van vrede, van dat herwonnen paradijs, waarin wij de grondtrekken van het oude weer herkennen.

Want deze voorproef van het vrederijk is ons een duidelijk bewijs van wat er eens zal zijn in het rijk der heerlijkheid, aan het einde der dagen. In dat rijk van vrede zal eenmaal weder alles opklimmen tot den mensch, en rondom hem zich legeren, en hem als koning van de wereld onder God gaan dienen.

Het is waar, in de woestijn van Christus' verzoeking hebben wij slechts een filis van het komend vrederijk gezien. Haast is weer alles voorbij. En, niemand is er bij geweest, niemand heeft

het gezien. Want het vrederijk blijft een geloofstuk; men kan slechts door het geloof in het Woord aanvaarden, dat het bestaat, en dat God brieven-van-eigendomsrecht op het nieuwe paradijs, op de volkomen ordening van vrede in die woestijn beteekend en verzegeld heeft. Maar daarom willen wij te meer ons bukken in geloof voor dezen Heiland, die ons het leven heeft beloofd, en die het heeft gegeven naar zijn welbehagen, en die ons het type toont van zulk een heerlijkheid, welke ieder met Hem deelachtig wordt, ieder, die in Christus' volkomen gehoorzaamheid ook voor zijn eigen ongehoorzaam leven verzoening zoekt bij dezen tweeden Adam.

„Eere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde onder de menschen des welbehagens“. Lof Zij den Zoon in alle eeuwigheid. Hij heeft Zijn ambi nog nauwelijks aanvaard, of de engelenzang bevestigt zich. Was 't wonder, dat zij kwamen dienen?

De herders waren er niet bij, o neen. En de romantiek kon hier weinig beginnen. Maar 't was toch méér dan in den Kerstnacht, meer en rijker.

K. S.

KERKELUK LEVEN

Pluriformiteit der kerk en epigonisme (nieuwe reeks). VIII

Wij wezen er op, dat in de door ons gegeven citaten van dr A. Kuyper dikwijls van „pluriformiteit“ gesproken wordt waar eigenlijk van „pluraliteit“ slechts sprake is.

Breed toe te lichten behoeven wij dit niet. Elk onbevange lezer zal zien, dat men de bedoeling van dr Kuyper geheel en al recht laat wederbaren, wanneer op meer dan één plaats in zijn betoog in slée van „pluriformiteit“ wordt gelezen: „pluraliteit“.

Pluriformiteit wil ongeveer dit zeggen: dat er een „wezen“ is, dat zich in verscheiden „vormen“, in meer dan één „vorm“, openbaart. Hier is dus dat „wezen“ enkelvoudig, doch die „vormen“ zijn dan meervoudig gedacht. Het woord „pluraliteit“ evenwel beteekent niets anders dan: meervoudigheid. Het wil aanduiden, dat er meer dan één ding wordt geteld. Dat men dus met een meervoud heeft te doen. Welnu, zóó bedoelden wij het, toen we zeiden, dat dr Kuyper feitelijk ongemerkt de pluriformiteit van de „kerk“ vaak verwisselt met de pluraliteit der instituten. Hij constateert, dat de eenheid van de kerk op zekeren tijd gebroken is, en vraagt dan: ziet ge nu wel? N á dien was de kerk in verscheiden kerken gesplitst; en dát is nu de pluriformiteit in feite.

Maar men kan daartegen aanvoeren, dat het nog maar de vraag is, of hier het woord „pluriformiteit“ te pas komt. Spreekt men — om een voorbeeld uit een heel anderen levenskring te nemen — spreekt men na de scheuring tusschen Noord- en Zuid-Nederland nu ook even gemakkelijk van de pluriformiteit van het Nederlandsche volk? Of zegt men, dat er door de scheuring, die België afzonderlijk deed staan, een pluraliteit van staten, van volken gekomen is? Wij meenen, dat het laatste het geval is. En dit enkele voorbeeld laat reeds gevoelen, dat men hier nauwkeuriger zich dient uit te drukken, dan ieder pleegt te doen, die „pluriformiteit“ en „pluraliteit“ met elkaar, als waren ze synoniemen, op één lijn plaatst. Men kan die woorden niet door elkaar gebruiken.

Is reeds hieruit duidelijk gemaakt, dat — wij beperken ons nu nog tot deze enkele citaten — van een scherp doordachte leer op dit punt bij dr A. Kuyper geen sprake is, dit wordt nóg sterker gevoeld, zoodra men zich maar eens nuchter voor de vraag plaatst: wanneer begint nu eigenlijk de „kerk“ pluriform te worden?

Wanneer, op het standpunt van dr A. Kuyper zelf?

Wij hoorden hem zeggen, dat de pluriformiteit feitelijk tot openbaring gekomen is, toen Luther zijn daad van reformatie voltrok. Dat ziet dan blijkbaar op onze toestanden hier in West-Europa. Daarnaast echter wordt door dr Kuyper zelf óók reeds een zekere pluriformiteit aangenomen lang vóór Luther. Geen wonder trouwens. Want scheuringen zijn er in het christendom al heel lang geleden telkens weer geschied. Daarom wordt door dr Kuyper beweerd (citaat II), dat na de Reformatie, behalve het Luthersche en het Gereformeerde, ook nog het Grieksche en het Roomsche type van kerkformatie openbaar geworden zijn. De Reformatie had tot „vrucht“ — aldus dr Kuyper — de Luthersche en de Gereformeerde kerkformatie. Maar bij dit laatste zinnetje rijzen al bedenkingen. Onwillekeurig vraagt men zich af: moet men hier spreken van een vrucht, of van een niet gerijpte vrucht? Droeg de boom der Reformatie twee vruchten? Of — is de vrucht der Reformatie niet genoeg gerijpt? En moet men dus nog verder den boom verzorgen,

opdat hij betere vruchten drage? Indien datgene, waarom door ernstige menschen in Reformatietijd gebéden is, ook gekómen was, dan zouden niet twee „typen“ van kerkformatie zijn ontstaan, doch één type. Dan zouden Lutheranen en Calvinisten elkander hebben gevonden. Nu dit niet het geval bleek, kan men het naast elkaar blijven staan van het Luthersche en het Gereformeerde „type“ van kerkformatie kwalijk aanmerken als een „vrucht“ der reformatie. Eerder als een „gevolg“ van het nog niet genoeg doorwerken der Reformatie. In veel opzichten toch stond het Luthersche beginsel, het Luthersche dogma, het Luthersche kerk-principe, het Luthersche kerkrecht, tegenover het Gereformeerde. Ze verhielden zich op de hier in geding zijnde punten van uiteengaande kerkformatie tot elkander als ja en neen. Getracht is, op die punten tot overeenstemming te komen. Maar het is niet gelukt. Hebben wij nu het recht, enkele eeuwen later te zeggen: dat hier twee vruchten zijn van één en denzelfden boom? Maar — het woord is al zeer oud, dat elke boom vruchten brengt naar zijn aard, dat men van een distel geen vijgen leest, dat uit éénzelfde bron niet welk het zoet en het bitter, en niet het „ja“ en het „neen“.

Let wel, wij beweren niet, dat over het geheel genomen de Lutherschen en de Gereformeerden als „ja“ en „neen“ tegenover elkaar staan. Wij erkennen natuurlijk, dat vele andere vruchten der Reformatie bij beiden voor een groot gedeelte tot wasdom zijn gekomen, en er hun uitwerking hebben gehad. Alleen maar: het waren dan ook andere vruchten. Op die punten, die hier juist in geding zijn, nu het om de vraag gaat van scheiden-of-blijven-blijven, stond men met het „ja“ van den één tegenover het „neen“ van den ander, miste men de kracht, om deze twee te verzoenen, of het ééne door het andere te overwinnen. M.a.w., men kwam niet tot de verblijvende ontdekking, dat de ééne boom der reformatie een ja-vrucht en een neen-vrucht had gedragen, doch tot de onstellige, beschamende, tot veroelmoediging en bekeering (nog heden) opwekkende ontdekking, dat men met de Reformatie niet klaar gekomen was. Dat er nog problemen gebleven waren, die men niet had kunnen oplossen. Dat de boom der Reformatie in héél zijn groei was gehinderd door menselijke zonde en zwakheid. En dat dus geen enkele vrucht van dezen boom voldoende was, — noch de Luthersche, noch de Gereformeerde.

Maar als dat waar is, dan is dezen keer het spreken van pluriformiteit hier een al te gretig ondernomen haast-werk. Het is een ontsnappen willen aan de aporie, waarin men op den duur is vastgelopen. Indien toch het woord „pluriformiteit“ nog eenigen zin hebben zal, dan móet daar toch altijd tenminste deze gedachte in opgesloten liggen: er is een „wezen“, dat zich in verscheiden „vormen“ openbaart. Maar in geen geval kunnen dan die vormen elkaars tegenstelling zijn. Ze kunnen nimmer als „ja“ en „neen“ elkander uitsluiten, elkander excommuniceren. Op de in geding zijnde punten evenwel stonden, gelijk reeds gezegd werd, de Lutheranen tegenover de Gereformeerden elk met hun „ja“ en „neen“. Hoe kan dan hier het woord pluriformiteit gebruikt worden? Dit woord HIER hanteerende, ondoet men het ongemerkt van zijn allereerste beteekenis.

En dan spraken we nog niet eens over die andere typen van kerkformatie: de Grieksche en de Roomsche. Hoe kan men, weer vasthoudende aan de zooeven aangeduide allereerste en eenvoudigste beteekenis van het woord pluriformiteit, spreken van vier grondtypen van kerkformatie, die dan samen zouden bewijzen de pluriformiteit der kerken of der kerk? Dat de Roomsche kerk haar „type“ bewaard heeft, dat is een gevolg hiervan, dat ze weigerde de Reformatie der kerk te erkennen. Ze heeft geweigerd, Gods gebod te eeren. Ze heeft met haar „neen“ zoo kras mogelijk het „ja“ der Reformatie weersproken. En dan toch pluriformiteit? Laat men niet zich in woorden verstrikken. Misschien bedoelt men, dat het kindschap Gods, het geloof, de wedergeboorte, het ten slotte in Christus leven en sterven, mogelijk blijkt ook bij de Lutherschen, de Gereformeerden, de Roomschen en de Griekschen. Maar dan moet men — om dát uit te drukken — niet spreken van „pluriformiteit“ van kerk of kerktypen, omdat juist het kerktype in geding is. Wie een kind Gods is in de Roomsche kerk — en wij nemen daar dadelijk een ontelbare schare van zulken aan — die is kind Gods ondanks zijn ongehoorzaamheid aan God inzake het rechte institueeren der kerk. Gelijk wij zelf kinderen Gods zijn ondanks vele zonden op dit of een ander gebied. Maar men moet dan ook niet spreken van pluriformiteit van kerktype. Want, consequent gesproken, zou men dan ook dienen te spreken van gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid als van twee openbaringen der pluriformiteit van het levenstype. Of ook — wij spreken naar analogie van dr Kuyper — van twee pluriforme levens-typen. De één kan kind Gods zijn, al heeft hij zich

misgaan
hij in ov
ook weer
zijn plich
het nu a
der ghe
„plurifor
„anzie
ten? He

Ieder
op het
beurde.
zijn, war
gebod, d
institutee

En al
denken
Roomsche
door, als
kerktype
gaderen
van leer
lenen m
delijk, d
teit nie
heel gew
de mens
laatste o
deel heb
zaak zijn
niet heér
spreken.
woord vo
met looz
lijkheid,
een moe
niet, dat
de zone
vadere
niet over
ment van
Hepp, da
begrip, e
den weg
zonden d
niet goed
tot inke
de Refor
den boor
men een
naam te
als elkar
riatie van
terugkeke
heid en

Zoo ko
voorgaan
lijk dat g
scheiden
acht?

Maar o
waren w

De Rot

Met te
niets te
„De Rot
wat ik
ging over

Het bl
spel is;
inzake h
Prof. Kuy
Het bla
objectivi
(gelijk h
op een c
de heere
elkand
terdamme
Amerika
is het no
togen
dat de
bezwaren
dat „De
mij koud
blad dat
het om g
óók wel
moet ete
deed? I
mij — E
ik kreeg
van den

Het bla
woord ge
professor
kwalijk r
een pro
collega's
gemoed n
professor
stuurslid

1) Herin
maal; het
ding is!
2) Mooi
te noemen